
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

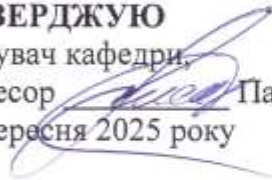
Кафедра екології, збалансованого природокористування
та захисту довкілля

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри,

професор

«1» вересня 2025 року

 Павло ПИСАРЕНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

(обов'язкова навчальна дисципліна)

освітньо-професійна програма

Екологія

спеціальність

101 Екологія

галузь знань

10 Природничі науки

освітній ступінь

Бакалавр

Навчально-науковий інститут

Агротехнологій, селекції та екології

Полтава

2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Управління екологічною діяльністю»
для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Екологія
спеціальності 101 Екологія.

Мова викладання - державна.

Розробник: **Тараненко А.О.**, доцент кафедри екології, збалансованого
природокористування та захисту довкілля, кандидат сільськогосподарських
наук, доцент.

«1» вересня 2025 року

 Анна ТАРАНЕНКО

Погоджено гарантом освітньої програми «Екологія»

«1» вересня 2025 року

 Анна ТАРАНЕНКО

Схвалено радою з якості вищої освіти спеціальності «Екологія»

протокол від «2» вересня 2025 року № 1

 Марина ГАЛИЦЬКА

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання
Загальна кількість годин	180
Кількість кредитів	6
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	обов'язкова
Рік навчання (шифр курс)	101Еколбд_31
Семестр	5
Лекції (годин)	32
Практичні (семінарські) (годин)	28
Лабораторні (годин)	-
Самостійна робота (годин)	120
в т. ч. індивідуальні завдання (вказати вид) (годин)	-
Форма семестрового контролю	екзамен

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни: сформувати розуміння про управління природоохоронною діяльністю на локальному, регіональному, державному та міжнародному рівнях; навчити використовувати основні принципи та складові екологічного управління з метою забезпечення сталого розвитку держави; сформувати здатність до участі в управлінні природоохоронними діями та/або екологічними проектами.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Перелік дисциплін, які передують її вивченню: «Право (за фаховим спрямуванням)».

4. Компетентності:

загальні:

- Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.
- Здатність працювати в команді.
- Навички міжособистісної взаємодії.
- Здатність до адаптації та дії в новій ситуації

фахові:

- Здатність до використання основних принципів та складових екологічного управління.
- Здатність до участі в управлінні природоохоронними діями та/або екологічними проектами.
- Здатність до опанування міжнародного та вітчизняного досвіду вирішення регіональних та транскордонних екологічних проблем.

5. Програмні результати навчання

ПРН 1. Демонструвати розуміння основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами.

ПРН 4. Використовувати принципи управління, на яких базується система екологічної безпеки.

ПРН13. Уміти формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду в сфері екології.

ПРН16. Вибирати оптимальну стратегію проведення громадських слухань щодо проблем та формування територій природно-заповідного фонду та екологічної мережі.

ПРН 18. Поєднувати навички самостійної та командної роботи за для отримання результату з акцентом на професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень.

Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними результатами навчання

Програмний результат навчання (визначений освітньою програмою)	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
ПРН 1. Демонструвати розуміння основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами.	<i>Знати</i> основні принципи управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами. <i>Виявляти розуміння</i> функціонування системи управління природоохоронною діяльністю. <i>Аналізувати</i> міжнародний досвід управління природоохоронною діяльністю.
ПРН 4. Використовувати принципи управління, на яких базується система екологічної безпеки.	<i>Володіти прийомами використання</i> принципів екологічного управління у різних галузях охорони навколишнього природного середовища та на підприємстві.
ПРН13. Уміти формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду в сфері екології	<i>Володіти навичками</i> критичного аналізу та конструктивного обговорення екологічної інформації, а також ефективної взаємодії з опонентами в процесі вирішення конфліктних екологічних ситуацій. <i>Уміти</i> презентувати чіпкі, аргументовані повідомлення щодо екологічних проблем, управлінських рішень та шляхів їх реалізації.

ПРН16. Вибирати оптимальну стратегію проведення громадських слухань щодо проблем та формування територій природно-заповідного фонду та екологічної мережі.	<i>Аналізувати</i> законодавчі та нормативно-правові вимоги до організації та проведення громадських слухань з питань формування територій природно-заповідного фонду (ПЗФ) та екологічної мережі.
ПРН 18. Поєднувати навички самостійної та командної роботи задля отримання результату з акцентом на професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень.	<i>Демонструвати теоретичні знання</i> щодо методів управління природоохоронною діяльністю. <i>Уміти працювати</i> в команді під час розробки рішень щодо екологічного управління. <i>Уміти</i> самостійно аналізувати, структурувати інформацію та використовувати soft skills під час представлення самостійно виконаної роботи.

6.Методи навчання і викладання

Словесні методи: лекція, розповідь-пояснення; бесіда. Наочні методи: ілюстрування. Практичні методи: практичні роботи, робота з нормативними актами (конспектування, тезування). Самостійна робота без контролю викладача: завдання самостійної роботи. Методи з розвитку соціальних навичок: презентації, доповіді, робота в команді.

7. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Основи природоохоронного управління. Зміст, цілі та завдання управління природоохоронною діяльністю. Організаційне забезпечення управління природоохоронною діяльністю. Організація та управління природоохоронною діяльністю. Принципи управління природоохоронною діяльністю. Функції управління у природоохоронній сфері. Методи управління природоохоронною діяльністю. Екологічна політика та її реалізація в Україні. Україна і ЄС: засади екополітики та ключові виклики.

Тема 2. Система управління природоохоронною діяльністю в Україні. Державне екологічне управління. Установи, що здійснюють управління природоохоронною діяльністю на центральному рівні. Органи загальнодержавного та територіального рівня регулювання природоохоронних відносин. Міністерство екології та природних ресурсів України та установи, що підпорядковані міністерству. Інші міністерства та урядові органи, що здійснюють управління природоохоронною діяльністю в Україні. Корпоративне екологічне управління. Управління природоохоронною діяльністю органами місцевого самоврядування. Методи управління природоохоронною діяльністю. Економічний механізм охорони довкілля як провідний метод екологічного

управління. Збори за забруднення навколишнього середовища. Збори за користування природними ресурсами.

Тема 3. Міжнародний досвід управління природоохоронною діяльністю. Міжнародні правові інструменти в галузі охорони навколишнього середовища. Основні засади екологічної політики і права ЄС. Принципи екологічної політики ЄС. Програми дій із навколишнього середовища. Політика ЄС у сфері охорони атмосферного повітря. Політика Європейського Союзу щодо охорони вод. Політика ЄС у сфері поводження з відходами. Політика і право ЄС з питань, що стосуються захисту земель. Європейська зелена угода. Циркулярна економіка як інструмент екологічної політики ЄС.

Тема 4. Екологічне управління в галузі використання природного середовища і природних ресурсів. Управління в галузі охорони і використання надр. Відповідальність за порушення законодавства про надра. Управління в галузі використання і охорони земель. Відповідальність за порушення земельного законодавства. Екологічне управління і його функції в галузі охорони атмосфери. Заходи запобігання забрудненню атмосфери. Відповідальність за порушення законодавства про охорону атмосферного повітря. Особливості управління і контролю в галузі використання, відтворення та охорони вод. Відповідальність за порушення водного законодавства. Контроль за використанням, відтворенням та охороною лісів. Управління в галузі використання, відтворення і охорони тваринного світу. Управління природоохоронною діяльністю на територіях і об'єктах природно-заповідного фонду. Управління відходами в Україні. Відповідальність за правопорушення у сфері поводження з відходами.

Тема 5. Управління природоохоронною діяльністю на підприємстві. Міжнародні стандарти екологічного менеджменту й аудиту (ISO). Настанови щодо застосування елементів стандартизованої системи управління навколишнім середовищем. Екологічна політика. Вимоги до планування системи управління навколишнім середовищем. Програми управління навколишнім середовищем. Екологічний аудит. Комплексний підхід при виробництві продукції. Оцінка життєвого циклу. Екологічна сертифікація та екологічне маркування. Чисте виробництво.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
		л	п	с.р.
Тема 1. Основи природоохоронного управління.	20	4	4	12
Тема 2. Система управління природоохоронною діяльністю в Україні.	42	6	12	24

Тема 3. Міжнародний досвід управління природоохоронною діяльністю.	34	6	4	24
Тема 4. Екологічне управління в галузі використання природного середовища і природних ресурсів.	54	10	8	36
Тема 5. Управління природоохоронною діяльністю на підприємстві.	30	6	-	24
Усього годин	180	32	28	120

8. Теми практичних занять

1	Тема 1. Засади управління природоохоронною діяльністю.	4
2	Тема 2. Природоохоронне управління як механізм гармонізації системи «природа-суспільство»	4
3	Тема 2. Система управління природоохоронною діяльністю в Україні.	4
4	Тема 2. Управління в галузі охорони і використання надр.	4
5	Тема 3. Управління в галузі використання і охорони земель.	4
6	Тема 4. Управління в галузі охорони атмосферного повітря.	4
7	Тема 4. Екологічна сертифікація та екологічне маркування.	4
Разом		28

9. Теми самостійної роботи

1	Тема 1. Історія розвитку управління природоохоронною діяльністю та приклади в різних історичних епохах.	12
2	Тема 2. Законодавчі основи управління природоохоронною діяльністю в Україні. Причини недотримання законодавства.	12
3	Тема 2. Приклади економічних збитків від недотримання норм охорони природи. Закордонний досвід уникнення збитків.	12
4	Тема 3. Міжнародні норми та вимоги до охорони природи.	12
5	Тема 3. Дотримання Україною міжнародних екологічних угод чи конвенцій.	12
6	Тема 4. Приклади ефективного управління охороною природи у межах басейнів річок.	12
7	Тема 4. Закордонний досвід охорони якості атмосферного повітря.	12
8	Тема 4. Приклади управління твердими побутовими відходами для можливості уникнення їхнього негативного впливу на довкілля. Закордонний досвід.	12
9	Тема 5. Громадське управління природоохоронною діяльністю. Шляхи підвищення активності громадян у питаннях прийняття екологічно значимих рішень.	12
10	Тема 5. Орхуська конвенція. Право кожного громадянина на	12

	прийняття екологічно значимих рішень.	
Разом		120

10. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота з дисципліни «Управління екологічною діяльністю» навчальним планом не передбачена.

11. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю програмних результатів навчання
ПРН 1. Демонструвати розуміння основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами.	Виконання вправ на практичних заняттях, виконання завдань самостійної роботи, опитування, іспит.
ПРН 4. Використовувати принципи управління, на яких базується система екологічної безпеки.	Виконання вправ на практичних заняттях, виконання завдань самостійної роботи, опитування, іспит.
ПРН13. Уміти формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду в сфері екології	Виконання вправ на практичних заняттях, виконання завдань самостійної роботи, опитування, іспит.
ПРН16. Вибирати оптимальну стратегію проведення громадських слухань щодо проблем та формування територій природно-заповідного фонду та екологічної мережі.	Виконання вправ на практичних заняттях, виконання завдань самостійної роботи, опитування, іспит.
ПРН 18. Поєднувати навички самостійної та командної роботи задля отримання результату з акцентом на професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень.	Виконання вправ на практичних заняттях, виконання завдань самостійної роботи, опитування, іспит.

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання. Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль і підсумкова оцінка рівня досягнення результатів навчання.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти			Екзамен	Разом
	Виконання вправ на практичних заняттях	Виконання завдань на самостійну роботу	Опитування		
Тема 1. Основи природоохоронного управління.	5	3			8
Тема 2. Система управління природоохоронною діяльністю в Україні.	15	6			21
Тема 3. Міжнародний досвід управління природоохоронною діяльністю.	5	6			11
Тема 4. Екологічне управління в галузі використання природного середовища і природних ресурсів.	10	9			19
Тема 5. Управління природоохоронною діяльністю на підприємстві.	-	6			6
					15
					20
Разом	35	30	15	20	100

Усі форми контрольних заходів повинні містити шкалу та критерії оцінювання результатів навчання

Шкала та критерії оцінювання практичних занять:

5	На високому рівні демонструє знання основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами. Виявляє високий рівень розуміння функціонування системи управління природоохоронною діяльністю. На високому рівні аналізує міжнародний досвід управління природоохоронною діяльністю. На високому рівні володіє прийомами використання принципів екологічного управління у різних галузях охорони навколишнього природного середовища та на підприємстві. Демонструє теоретичні знання щодо методів управління природоохоронною діяльністю. На високому рівні уміє працювати в команді під час розробки рішень щодо екологічного управління. Має ґрунтовні знання щодо основних принципів управління в галузі використання і охорони земель. Виявляє розуміння відповідальності за порушення земельного законодавства. На високому рівні володіє прийомами використання принципів екологічного управління у галузі охорони земель.
---	---

3-4	На достатньому рівні демонструє знання основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами. Виявляє достатній рівень розуміння функціонування системи управління природоохоронною діяльністю. На достатньому рівні аналізує міжнародний досвід управління природоохоронною діяльністю. На достатньому рівні володіє прийомами використання принципів екологічного управління у різних галузях охорони навколишнього природного середовища та на підприємстві. Демонструє теоретичні знання щодо методів управління природоохоронною діяльністю. На достатньому рівні уміє працювати в команді під час розробки рішень щодо екологічного управління. Має знання щодо основних принципів управління в галузі використання і охорони земель. Виявляє розуміння відповідальності за порушення земельного законодавства. На достатньому рівні володіє прийомами використання принципів екологічного управління у галузі охорони земель.
1-2	Має низький рівень знань основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами. Виявляє низький рівень розуміння функціонування системи управління природоохоронною діяльністю. На низькому рівні аналізує міжнародний досвід управління природоохоронною діяльністю. На низькому рівні володіє прийомами використання принципів екологічного управління у різних галузях охорони навколишнього природного середовища та на підприємстві. Не демонструє знання щодо методів управління природоохоронною діяльністю. Низька активність роботи в команді під час розробки рішень щодо екологічного управління. Не має ґрунтовних знань щодо основних принципів управління в галузі використання і охорони земель. Не виявляє розуміння відповідальності за порушення земельного законодавства. На низькому рівні володіє прийомами використання принципів екологічного управління у галузі охорони земель.
0	Завдання з практичних робіт не виконані, відсутні відповіді та активність на практичних заняттях, що не дає можливості оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.

***Шкала та критерії оцінювання
самостійної роботи:***

3	Здобувач вищої освіти має високий рівень знань з основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами. На високому рівні виявляє розуміння функціонування системи управління природоохоронною діяльністю та аналізувати міжнародний досвід управління природоохоронною діяльністю. Здобувач на високому рівні володіє прийомами використання принципів екологічного управління у різних галузях охорони навколишнього природного середовища та на підприємстві. Здобувач вищої освіти уміє активно працювати в команді під час розробки рішень щодо екологічного управління. Здобувач вищої освіти уміє на високому рівні самостійно аналізувати, структурувати інформацію та використовувати soft skills під час представлення самостійно виконаної роботи.
---	---

1-2	Здобувач вищої освіти має базовий рівень знань з основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами. На середньому рівні виявляє розуміння функціонування системи управління природоохоронною діяльністю та аналізувати міжнародний досвід управління природоохоронною діяльністю. Здобувач на низькому рівні володіє прийомами використання принципів екологічного управління у різних галузях охорони навколишнього природного середовища та на підприємстві. Здобувач вищої освіти уміє працювати в команді під час розробки рішень щодо екологічного управління. Здобувач вищої освіти має навички щодо самостійного аналізу, структуризації інформації та використання soft skills під час представлення самостійно виконаної роботи.
0	Завдання для самостійних робіт не виконані, відсутні представлення самостійно виконаної роботи, що не дає можливості оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.

***Шкала та критерії оцінювання
опитування:***

12-15	Здобувачем надана повна відповідь в усній формі.
8-11	Здобувачем надана достатньо повна відповідь в усній формі, або повна відповідь з незначними неточностями.
4-7	Здобувачем надана неповна відповідь в усній формі
1-3	Здобувачем надана коротка відповідь в усній формі із суттєвими помилками.

***Шкала та критерії оцінювання
екзамену***

Вид завдання	Бали	Критерії оцінювання
Теоретичне питання № 1	0	Відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.
	1-2	Механічне відтворення матеріалу зі значними помилками, що не може свідчити про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.
	3	Відтворення матеріалу зі значними помилками, порушена логічність викладу матеріалу, що свідчить про поверхнєве засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	4	Виклад матеріалу достатньо обґрунтований, відповідь правильна, що свідчить про задовільне засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	5	Теоретичне питання розкрито із незначними помилками, що свідчить про добре засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	6	Теоретичне питання розкрито повністю, що свідчить про відмінне засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
Теоретичне питання № 2	0	Відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.
	1-2	Механічне відтворення матеріалу зі значними помилками, що не

		може свідчити про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.
	3-4	Відтворення матеріалу зі значними помилками, порушена логічність викладу матеріалу, що свідчить про поверхневе засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	5	Виклад матеріалу достатньо обґрунтований, відповідь правильна, що свідчить про задовільне засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	6	Теоретичне питання розкрито із незначними помилками, що свідчить про добре засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	7	Теоретичне питання розкрито повністю, що свідчить про відмінне засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
Теоретичне питання № 3	0	Відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.
	1-2	Механічне відтворення матеріалу зі значними помилками, що не може свідчити про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.
	3-4	Відтворення матеріалу зі значними помилками, порушена логічність викладу матеріалу, що свідчить про поверхневе засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	5	Виклад матеріалу достатньо обґрунтований, відповідь правильна, що свідчить про задовільне засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	6	Теоретичне питання розкрито із незначними помилками, що свідчить про добре засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	7	Теоретичне питання розкрито повністю, що свідчить про відмінне засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
Всього (максимальна)	20	

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачено під час реалізації навчальної дисципліни

Мультимедійне обладнання SANYO, графопроєктор Пеленг, ноутбук Lenovo 80 MJ, телевізор Electron 29-982, електронний репозитарій ПДАУ, АСУ ПДАУ, електронний ресурс на платформі LMS Moodle..

13. Політика навчальної дисципліни

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять із метою перевірки рівня засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу, підготовленості до виконання конкретних завдань і виконання

самостійної роботи. *Семестровий контроль* проводиться у формі екзамену за розкладом згідно з графіком навчального процесу. Здобувач вищої освіти може бути недопущеним до семестрового контролю з навчальної дисципліни у разі набрання кількості балів менше ніж межа незадовільного навчання (59 балів) на дату семестрового контролю. Здобувачу вищої освіти, який одержав під час екзаменаційної сесії незадовільну оцінку (FX) або не був допущений до семестрового контролю, дозволяється ліквідувати підсумкову академічну заборгованість. Ліквідація здобувачем підсумкової академічної заборгованості здійснюється згідно з графіком ліквідації підсумкової академічної заборгованості. Здобувач вищої освіти, який одержав під час семестрового контролю оцінку F за ЄКТС, проходить повторне вивчення навчальної дисципліни за індивідуальною програмою. *Повторне проходження контрольного заходу* для ліквідації підсумкової академічної заборгованості допускається не більше двох разів із кожної навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яку формує директор навчально-наукового інституту, за участю викладачів відповідної кафедри. Отримана оцінка у разі другого повторного проходження контрольного заходу є остаточною. Повторне проходження контрольного заходу для підвищення позитивної оцінки з навчальної дисципліни здійснюється тільки один раз із дозволу першого проректора на підставі заяви здобувача вищої освіти. Кількість навчальних дисциплін, які можна перездати здобувачу вищої освіти за весь період навчання, не повинна перевищувати чотирьох. Оцінка, отримана під час перездачі, є остаточною і не підлягає оскарженню.

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен **дотримуватись академічної доброчесності**, що передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Навчання здобувачів вищої освіти, що передбачає проведення навчальних занять згідно розкладу упродовж навчального року передбачає їх безпосередню участь в освітньому процесі. Відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим. Відмітка про відвідування занять здобувачами здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача.

Набуття програмних результатів навчальної дисципліни можливе і після успішного закінчення навчання у *неформальній та інформальній освіті* (платформи Coursera, Prometeus та ін.). Визнання та перезарахування результатів неформального навчання відбувається за наявності документального підтвердження (зокрема сертифікату).

Після оголошення результатів поточного або семестрового контролю

здобувач освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. У разі неможливості спільного врегулювання ситуації здобувач вищої освіти *має право оскаржити результати контрольних заходів*. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до директора навчально-наукового інституту. Заява щодо оскарження результатів оцінювання розглядає апеляційною комісією. Результатом розгляду апеляції є прийняття апеляційною комісією одного з двох рішень: – попередня оцінка знань здобувача вищої освіти відповідає рівню досягнення результатів навчання здобувача з відповідного освітнього компонента і не змінюється; – попередня оцінка знань здобувача вищої освіти не відповідає рівню досягнення результатів навчання здобувача з відповідного освітнього компонента, здобувач заслуговує іншої оцінки (вказується нова оцінка відповідно до чинної в Університеті шкали оцінювання результатів навчання). За результатом апеляції оцінка результатів навчання здобувача вищої освіти не може бути зменшена.

14. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Васильченко В. В. Екологічне управління: навч. посіб. Київ : Вид-во "Крок", 2021. 380 с.
2. Грищенко О. В. Управління стійким екологічним розвитком : монографія. Львів : Магнолія, 2022. 420 с.
3. Демченко І. С. Екологічний менеджмент і аудит : підручник. Харків : Вид-во ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2020. 300 с.
4. Зінченко Р. С. Стандартизація та сертифікація в системі екологічного управління. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Економіка. 2023. Вип. 2. С. 89–98.
5. Ковальчук П. А. Екологічний моніторинг як інструмент управління природоохоронною діяльністю. Проблеми економіки. 2021. № 1. С. 112–120.
6. Мартинюк Л. В. Системи екологічного управління: навч. посіб. Одеса : Вид-во ОДЕУ, 2022. 290 с.
7. Михайленко Г. Г. Управління екологічними інноваціями на підприємствах. Екологічний вісник. 2023. № 4. С. 67–75.
8. Петренко В. О. Основи екологічного менеджменту: підручник. Запоріжжя : ЗНУ, 2020. 350 с.

Додаткові

1. Тараненко А. О., Глазунова В. Є. Кліматична політика м. Полтави та аналіз інноваційних методів з адаптації до змін клімату у містах. Вісник ПДАА. 2022. № 4. С. 59-65. doi: 10.31210/visnyk2022.04.07
2. Pysarenko P., Samoilik M., Taranenko A., Tsova Yu., Taranenko S. Microbial remediation of petroleum polluted soil. Agraarteadus. 2022. 2 XXXIII, p. 434-442. <https://dx.doi.org/10.15159/jas.22.30>
3. Тараненко А.О., Тараненко С.В., Богдарьова Д.В. Перспективи вуглецевого землеробства для пом'якшення наслідків зміни клімату. Таврійський науковий вісник. 2023. № 134. С. 353-360. doi.org/10.32782/2226-0099.2023.134.46
4. Писаренко П. В., Самойлік М. С., Тараненко А. О., Цьова Ю. А., Приставський М. М. Наукові засади формування регіональної адаптивної стратегії управління гідросистемою (на прикладі р. Ворскли в межах полтавської області). Вісник ПДАА. 2021. №2. С. 124-134. doi: 10.31210/visnyk2021.02.15

Інформаційні ресурси

1. Міністерство екології та природних ресурсів України [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.menr.gov.ua>.
2. Державна екологічна інспекція центрального округу. <https://centreg.dei.gov.ua/>
3. Департамент екології та природних ресурсів полтавської облдержадміністрації. <https://www.adm-pl.gov.ua/page/departament-ekologiyi-ta-prirodnih-resursiv-poltavskoyi-oblderzhadministraciyi>
4. Офіційний вебпортал парламенту України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index>
5. Верховні рада. Законодавство України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/302-2002-%D0%BF#Text>